

Werkwijze proefvocabulaire

Het proefvocabulaire is een laagdrempelige manier om beginnende communicateurs en hun omgeving te laten proeven aan en oefenen met een dynamisch communicatiehulpmiddel. Het pakket bestaat uit een dynamisch vocabulaire, een instructievideo en activiteitenkaarten. Het proefvocabulaire is bedoeld om tijdens een proefperiode te onderzoeken of er voldoende indicaties zijn dat uw kind of cliënt een dynamisch communicatiehulpmiddel kan (leren) gebruiken.

Het proefvocabulaire is geen compleet (kern)vocabulaire, maar bevat zorgvuldig opgebouwde pagina's met een beperkt aantal kernwoorden en categorieën, om te kunnen communiceren in alledaagse situaties en specifieke oefeningen en te werken aan ontwikkeldoelen. Voor de oefeningen kunt u de activiteitenkaarten gebruiken.

In deze ondersteunende werkwijze geven we u tips en voorbeelddoelen om de proefperiode zo succesvol mogelijk te laten verlopen. Alle benodigde bestanden en documenten zijn te downloaden via bovenstaande QR-code.

Doelen stellen proefperiode

Om de kans op een geslaagde proefperiode te vergroten, raden wij u aan vooraf doelen op te stellen. Daarbij is het goed u bewust te zijn van onderstaande punten:

- Een kind dat start met communiceren wil doorgaans vooral vertellen wat het wil verkrijgen.
- Het is belangrijk dat doelen meetbaar zijn, maar zorg er ook voor dat uw doelen toepasbaar zijn in verschillende situaties. Zo kan elke betrokkene zich verantwoordelijk voelen om mee te werken aan het behalen ervan. Denk bijvoorbeeld aan een praktisch doel zoals: 'Jan selecteert een symbool op zijn communicatiehulpmiddel om aan te geven wat hij wil hebben, dit doet hij minimaal 10 keer per dag in verschillende situaties.'
- Start ieder doel met een nulmeting ('wat kan het kind al wel') en formuleer vervolgens het doel.

Om goede en passende doelen te kunnen formuleren, is het belangrijk te bepalen welke communicatieve functies het kind al beheerst en welke nog niet. Hieronder volgt meer informatie over de communicatieve functies, zodat u uw doelen hierop kunt afstemmen.

Doelen stellen aan de hand van communicatieve functies

Communicatieve functies zijn niets meer of minder dan de redenen waarom wij communiceren. We communiceren om zeer uiteenlopende redenen: we willen iets voor elkaar krijgen, maar we kletsen ook omdat we sociaal contact willen of we zeggen dat we iets niet willen (weigeren). Er zijn tal van verschillende communicatieve functies, maar ze zijn grofweg in te delen in vier categorieën: weigeren, verkrijgen, sociaal en informatie.

Het proefvocabulaire is ingericht met mogelijkheden om binnen elke communicatieve functie te communiceren, maar het proefvocabulaire is niet allesomvattend. Na de proefperiode kunnen we in een gezamenlijke afspraak bespreken wat een goed vervolg kan zijn. Neem hiervoor contact op met uw regioadviseur of vul direct het intakeformulier in.

Om de juiste doelen te kunnen stellen is het belangrijk te bekijken welke communicatieve functies het kind al beheerst en waar de focus op mag liggen voor de proefperiode. Hieronder worden voor elk van de communicatieve functies voorbeelden genoemd en voorbeelddoelen die bij het proefvocabulaire aansluiten.

NB: Zoals gezegd zal een kind dat net begint met communiceren vooral willen aangeven wat hij of zij wil hebben of doen. We raden daarom aan te starten met de communicatieve functie 'verkrijgen'.

Werkwijze proefvocabulaire

Voorbeelden

Al de hieronder genoemde bladen (categorieën) zijn bereikbaar via het hoofdblad, met uitzondering van het blad 'snelle communicatie', dat is snel bereikbaar vanuit elke categorie. Voor TouchToTell geldt dat de categorieën weergegeven zijn in de bovenste rode balk.

Communicatieve functie: weigeren

Communicatieve functie	Voorbeeld	Beschikbaar in proefvocabulaire
Iets afwijzen of protesteren	Iets wegduwen, nee schudden, nee zeggen	<ul style="list-style-type: none"> 'nee' (blad 'snelle communicatie') 'stoppen' (blad 'snelle communicatie') 'niet', 'klaar' (blad 'snelle communicatie')
Doelen voor de communicatieve functie: weigeren (middels het communicatiehulpmiddel)		
<ul style="list-style-type: none"> Kind/cliënt geeft aan niet te willen stoppen met de activiteit door 'nee' of 'niet' wanneer de communicatiepartner aangeeft dat het tijd is om op te ruimen. Kind/cliënt geeft aan niet meer te willen eten of drinken door het selecteren van 'klaar'. Kind/cliënt geeft aan dat hij of zij wil stoppen met de activiteit door het selecteren van 'stoppen'. 		

Communicatieve functie: verkrijgen

Communicatieve functie	Voorbeeld	Beschikbaar in proefvocabulaire
Keuzes maken	Kiezen uit broodbeleg, voorwerpen, symbolen	<ul style="list-style-type: none"> Keuze maken wat je wil hebben en doen (bladen 'eten', 'drinken', 'spelen', 'kleuren')
Aandacht vragen	Oogcontact zoeken, zwaaien, aan arm trekken	<ul style="list-style-type: none"> Vraag stellen (blad 'vragen') Gedag zeggen: 'hallo', 'doei' (blad 'snelle communicatie') Iemand roepen via het blad 'personen'
Iets verkrijgen	Het favoriete speelgoed krijgen door wijzen, vragen	<ul style="list-style-type: none"> Vragen stellen: 'mag ik spelen?', 'mag ik eten?', 'mag ik drinken?' (blad 'vragen') Vragen om favoriet of aangeven wat je wil (bladen 'eten', 'drinken', 'spelen', 'kleuren') 'iets anders' (blad 'snelle communicatie') 'meer', 'nog een keer' (blad 'snelle communicatie')
Doelen voor de communicatieve functie: verkrijgen (middels het communicatiehulpmiddel)		
<ul style="list-style-type: none"> Kind/cliënt maakt een adequate keuze uit een categorie, bijvoorbeeld spelen of eten en drinken. Kind/cliënt maakt binnen de categorie een adequate keuze, bijvoorbeeld waarmee hij of zij wil spelen. Kind/cliënt vraagt de aandacht van een volwassene door deze bij naam te noemen, bijvoorbeeld 'mama'. Kind/cliënt vraagt de aandacht van een volwassene door 'hallo' te zeggen. Kind/cliënt vraagt om een geliefd voorwerp of activiteit, bijvoorbeeld door de vraag 'mag ik spelen?'. Kind/cliënt geeft aan 'iets anders' te willen. Kind/cliënt geeft aan meer te willen van de huidige activiteit, bijvoorbeeld 'meer eten'. Kind/cliënt geeft dat de activiteit hervat mag worden door bijvoorbeeld 'nog een keer'. 		

Werkwijze proefvocabulaire

Communicatieve functie: sociaal

Communicatieve functie	Voorbeeld	Beschikbaar in proefvocabulaire
Begroeten	Gedag zeggen, zwaaien	• 'hallo', 'doei' (blad 'snelle communicatie')
Complimenten geven	Zeggen dat je iets leuk vindt, lachen, gebaar maken	• 'leuk' (blad 'snelle communicatie') • 'mooi' (blad 'tekenen')
Sociale vragen stellen	Vragen als 'hoe gaat het?'	• 'en jij?'; 'hoe heet jij?' (blad 'vragen')
Iets over jezelf vertellen	Opmerkingen als 'ik heet' of 'ik ben ... jaar'	• Blad 'over mij'
Een gesprek beëindigen	Opmerkingen als: 'zullen we verder gaan?' of beleefd afwenden	• 'doei' (blad 'snelle communicatie') • 'stoppen', 'klaar' (blad 'snelle communicatie')
Doelen voor de communicatieve functie: verkrijgen (middels het communicatiehulpmiddel)		
<ul style="list-style-type: none"> • Kind/cliënt zegt gedag, bijvoorbeeld 'hallo' of 'doei' als hij of zij hiertoe verbaal gestimuleerd wordt. • Kind/cliënt geeft als compliment aan het eten 'lekker' te vinden. • Kind/cliënt stelt een vraag als reactie op een antwoord door middel van 'en jij?' • Kind/cliënt vertelt hoe hij of zij heet. • Kind/cliënt neemt het initiatief om het gesprek te beëindigen. 		

Communicatieve functie: informatie

Communicatieve functie	Voorbeeld	Beschikbaar in proefvocabulaire
Opdracht geven	Opmerkingen als 'pak jij maar de puzzel'	• Diverse spelbladen
Gevoelens uiten	Huilen of lachen, zeggen dat je verdrietig bent	• Blad 'gevoelens'
Vragen stellen	Vragen als 'waar ga jij naartoe?'	• Blad 'vragen'
Mening geven	Zinnen, gebaren of woorden als 'leuk', 'stom', etc.	• 'leuk', 'stoppen', 'klaar', 'nog een keer' (blad 'snelle communicatie') • 'mooi' (blad 'tekenen')
Omschrijven	Dingen omschrijven, zoals 'het is geel en je kan het eten'	• Diverse spelbladen • Blad 'kleuren'
Doelen voor de communicatieve functie: verkrijgen (middels het communicatiehulpmiddel)		
<ul style="list-style-type: none"> • Kind/cliënt geeft een opdracht aan de ander, bijvoorbeeld 'blokken op'. • Kind/cliënt geeft aan het eten 'lekker' of 'vies' te vinden. • Kind/cliënt geeft aan dat de activiteit 'leuk' is. • Kind/cliënt vraagt om hulp. • Kind/cliënt vraagt om een activiteit, bijvoorbeeld 'mag ik drinken?' • Kind/cliënt vraagt wat hij of zij gaat doen, bijvoorbeeld 'wat gaan wij doen?' • Kind/cliënt geeft zijn of haar mening over de activiteit, bijvoorbeeld 'nog een keer'. • Kind/cliënt beschrijft wat er gebeurt, bijvoorbeeld 'bellen kapot' tijdens het bellenblazen. 		

Werkwijze proefvocabulaire

Tips voor het gebruik van het proefvocabulaire

- Personaliseer het vocabulaire zoveel mogelijk door interesses toe te voegen aan de lege vakken, zodat uw kind of cliënt gemotiveerd wordt het vocabulaire te gebruiken.
- Maak gebruik van de activiteitenkaarten ter ondersteuning bij het modelleren.
- Bekijk de instructievideo. Deze laat onder andere zien hoe u het proefvocabulaire aan de hand van de activiteitenkaarten kunt inzetten.

Aan de slag

Noteer in onderstaande tabel de geformuleerde doelen.

Naam: Periode:		
Communicatieve functie	Doel	Aantekeningen